

vrijdag 16 september · 17.30 - 18.30 uur · Huistheater Opera Zuid
(busvervoer van Theater aan het Vrijthof naar Huistheater Opera Zuid en terug,
vertrek vanaf Theater aan het Vrijthof om 17.00 uur)

Experimentum Mundi

Giorgio Battistelli 1953 Experimentum Mundi (1981) - Opera di musica immaginistica
voor 16 ambachtslieden, 4 zangeressen, acteur en slagwerker

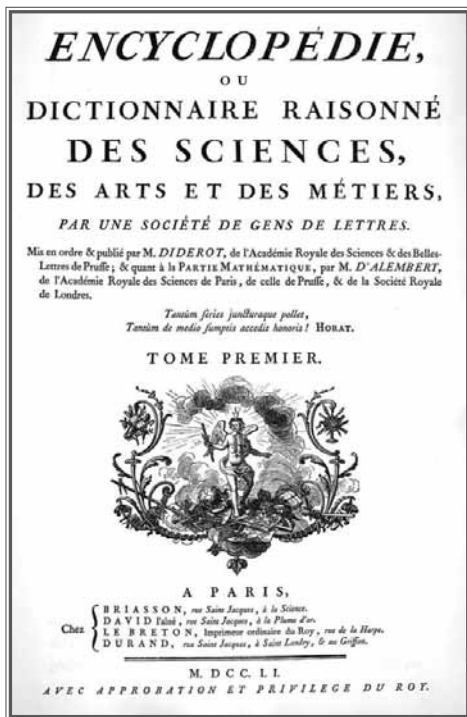
tekst: Giorgio Battistelli, ontleend aan de *Encyclopédie française ou Dictionnaire
raisonnée des Arts et des Métiers* van Diderot en D'Alembert (Paris 1751-1777)
Nederlandse vertaling: Clemens Arts (in opdracht van Musica Sacra Maastricht)

KUIPERS Alfredo Sannibale
Gianni Sannibale
TIMMERLIEDEN Silvio Tamburri
Alberto Casini
PASTAMAKER Marcello di Palma
STRAATMAKERS Antonio Innocenzi
Oberdan Carpineti
METSELAARS Ciro Paudice
Fernando Perugini
SMEDEN Fabio Sannibale
Marco Sannibale
SLJUPERS Miro Carpineti
Aldo Sardilli
STEENHOUWER Fernando Carpineti
SCHOENMAKERS Luigi Battistelli
Guido Salustri
VROUWENSTEMMEN Paola Calcagni
Fiorenza Delle Chiaie
Annarita Severini
Elvira Battistelli
SLAGWERK Nicola Raffone
ACTEUR Vanja Rukavina
DIRIGENT Giorgio Battistelli

Experimentum Mundi

Een hommage aan het traditionele ambacht

Het idee voor deze bijzondere voorstelling ontstond zo'n dertig jaar geleden. De Italiaanse componist Giorgio Battistelli wilde er de continuïteit van het leven mee vieren, zoals hij die ervoer in zijn geboortestadje Albano Laziale. En hij wilde alledaagse geluiden vangen en deze tot iets speciaals maken. Battistelli gebruikt hiervoor het geluid van werkende ambachtslieden: een pastamaker, metselaars, smeden, timmerlieden, kuipers, enzovoort. Tijdens de voorstelling worden die ambachten ook werkelijk uitgevoerd, door zestien echte ambachtslieden. Na een uur voorstelling én noeste arbeid is het resultaat een wijnavat, een muur, een straatje, schoenen en spaghetti. En zo wordt in deze voorstelling de grens tussen het dagelijks leven en de kunst doorbroken. In de drie decennia sinds het ontstaan van *Experimentum Mundi* zijn enkele van de ambachtslieden inmiddels vervangen door hun zonen, zo is de sterke verbondenheid tussen de partituur en de uitvoerenden blijven bestaan.

Eierschalen

Tijdens de voorstelling oefenen de uitvoerenden dus hun eigen ambacht uit. Behalve de pastamaker en de steenhouwer werken ze allemaal in paren. Al die ambachten brengen hun eigen geluiden met zich mee. Zo begint de pastamaker met het breken van zes eieren in het meel. Het geluid van het gespetter en het geknars van de eierschalen wordt versterkt, evenals sommige andere handelingen van de ambachtslieden. Zij produceren een diversiteit aan geluiden en vormen samen een harmonie als van een slagwerkorkest. Naast deze ambachtslieden werken er een slagwerker en vier vrouwenstemmen mee. Ondanks het vrij ogende beeld, is de hele voorstelling door Battistelli uitgeschreven. Het publiek kijkt naar een *tableau vivant*, en ook bij de toeschouwers zullen allerlei persoonlijke, nostalgische herinneringen worden opgeroepen.

De verteller/acteur in deze voorstelling beschrijft de verschillende werkzaamheden op het podium aan de hand van door Battistelli geselecteerde teksten uit de *Encyclopédie française ou Dictionnaire raisonné*

des Arts et des Métiers (1751-1777) van Diderot en D'Alembert. Speciaal voor deze uitvoering heeft Clemens Arts nieuwe vertalingen gemaakt.

‘Op zoek naar imperfectie’

Onderstaande tekst is ontleend aan de septembereditie van het culturele maandblad *Zuiderlucht*. In zijn geboorteplaats Albano Laziale – een stadje met 25.000 inwoners, ten zuiden van Rome – interviewt Wido Smeets Giorgio Battistelli. ‘Contemporaine componisten als Stockhausen en Boulez werkten met reguliere, symmetrische ritmes’, aldus Battistelli. [...] ‘Ik ging juist op zoek naar asymmetrische ritmes.’ Het eureka-moment kwam toen hij een plaatselijke schoenmaker bezig zag, met zijn onregelmatig tikken op de leest. Battistelli wist waar hij het moest zoeken: bij de ambachtslieden in Albano, die in hun werk ook onregelmatige geluiden voortbrachten. De smid slaat op zijn aambeeld, de timmerman tikt op het hout, de kuiper rondt een ton, de metselaar mengt de mortel, de steenhouwer beitelt, enzovoort. Battistelli: ‘Eerst schreef ik het stuk voor professionele muzikanten, maar het was te precies, te helder. Ik was juist op zoek naar de imperfectie.’

Dus besloot hij dat de ambachtslieden zelf het stuk moesten uitvoeren, met hun gereedschappen als instrumenten. ‘Lawaai werd geluid, en geluid werd muziek.’ Maar hoe kreeg hij deze mannen (en hun vrouwen, die het koor vormen) op de Bühne van grote theaters in binnen- en buitenland? ‘Een aantal van hen kende ik persoonlijk, ze werkten voor mijn vader, die was aannemer. Zo heb ik ze overgehaald.’ Lachend: ‘Natuurlijk hadden ze ook een paar glazen wijn nodig voor ze de Bühne op durfden.’ [...]

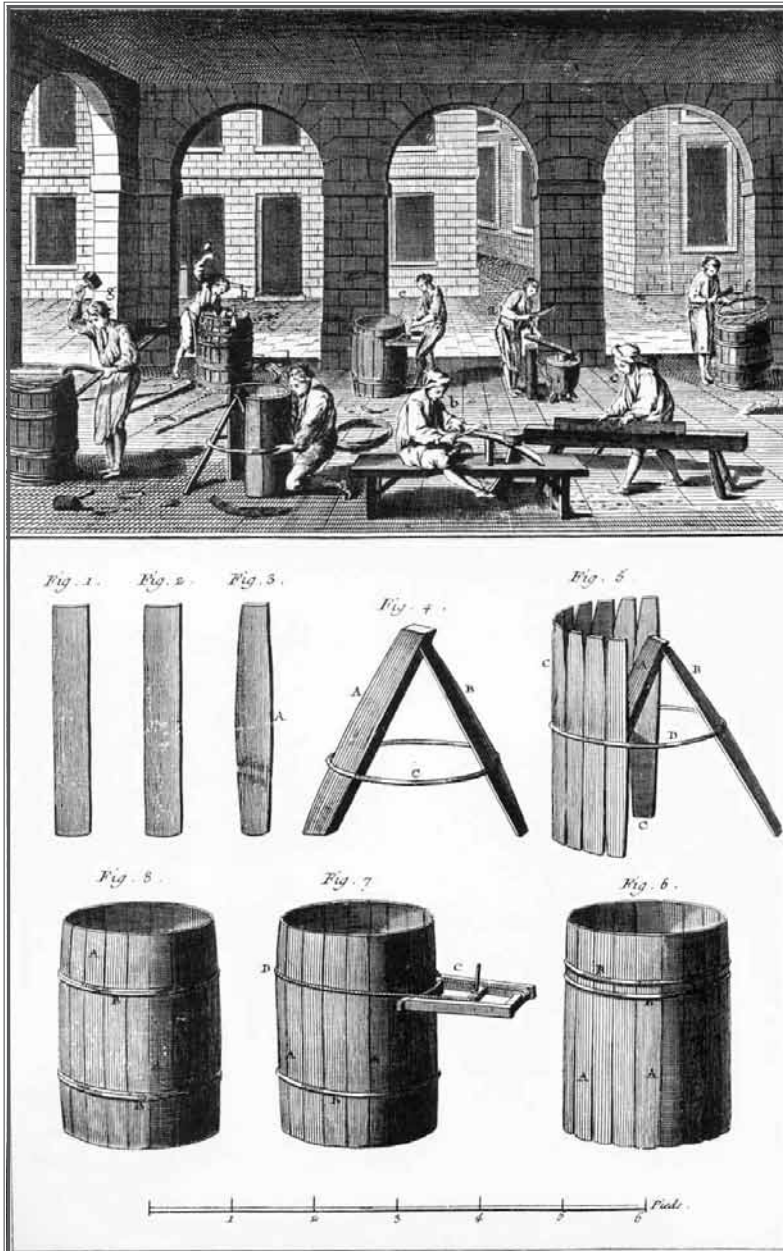
‘Met zijn 400 opvoeringen heeft *Experimentum Mundi* een record in het muziektheater, dat is speciaal. Net als de relatie met het publiek. Vanwege de afwijkende instrumentatie is er steeds weer verwarring in de zaal. Ik vergelijk het met de *ready mades* van Marcel Duchamp indertijd. Juist vanwege die andere context zorgden die voorwerpen voor verwarring. Maar het stuk wordt altijd begrepen, van de snobs in de theaters van Parijs tot de maori's in Nieuw-Zeeland.’

(www.zuiderlucht.eu)

Giorgio Battistelli

De Italiaanse componist Giorgio Battistelli (Albano Laziale nabij Rome, 1953) studeerde compositie bij Giancarlo Bizzi aan het Conservatorium Alfredo Casella van L'Aquila, naast muziekgeschiedenis en piano. In 1974 zette hij met enkele geestverwanten een onderzoeksgroep op rond de Frans-Amerikaanse componist Edgard Varèse. In het jaar erna volgde hij compositie-

lessen bij Karlheinz Stockhausen en Mauricio Kagel in Keulen. In Parijs volgde hij percussielessen. Zijn eerste composities schreef Battistelli voor percussie: *Uno e trino* (1975) en *Comme un opéra fabuleux* (1979). Met *Experimentum Mundi* verwierf hij internationale bekendheid. Er volgden vele composities waarin slagwerk en muziektheatrale elementen prominent aanwezig zijn.

Het ambacht van de kuipers (tonneliers) zoals afgebeeld in de *Encyclopédie* van Diderot en D'Alembert

Van 1993 tot 1996 was Battistelli artistiek directeur van Cantiere Internazionale d'Arte in Montepulciano. Hij werkte aan het Luciano Berio Centro Tempo Reale in Florence en aan het Centro di Sonologia Computazionale van de Universiteit van Padua. In 2003 werd Battistelli onderscheiden als 'Chevalier dans l'Ordre des arts et des lettres'. Gedurende het seizoen 2005/2006 was hij composer-in-residence bij De Vlaamse Opera en in 2007/2008 bij de Deutsche Oper am Rhein in Düsseldorf. Battistelli was artistiek directeur van La Biennale di Venezia (2004-2007) en artistiek directeur van de Fondazione Arena di Verona (2006/2007). Sinds maart van dit jaar heeft hij de artistieke leiding over het Orchestra della Toscana in Florence. Momenteel werkt hij aan een opera in opdracht van het Teatro La Scala voor uitvoering in het najaar van 2013. In de periode 2012-2015 zal hij composer-in-residence zijn bij het Teatro San Carlo in Napels.

Giorgio Battistelli © Zuiderlicht

Dit concert wordt opgenomen door KRO Radio 4. Uitzending zal plaatsvinden op donderdag 22 september 2011 in het programma Avondconcert tussen 20.00 en 23.00 uur.

MUSICA SACRA MAASTRICHT IS EEN COPRODUCTIE VAN Stichting Musica Sacra Maastricht, Theater aan het Vrijthof Maastricht en KRO Radio4

- FESTIVALDIRECTIE Jacques Giesen en Hugo Haeghens
- BESTUUR Jean Jacobs, Eddy Klomp en Bas Huijser
- PROGRAMMACOMMISSIE Jacques Giesen, Hugo Haeghens, Stijn Boeve, Fons Dejong (Theater aan het Vrijthof), Russell Postema, Sylvester Beelaert (KRO) en Jos Leussink (hors catégorie)
- PROJECTLEIDING EN FONDSWerving Stijn Boeve
- MARKETING EN PUBLICITEIT Edmée Janssen
- PRODUCTIE Peter Noten
- UITBALIE Hanneke Roymans
- TECHNIEK Peter Vanhex
- FACILITAIR Roel Schoenmaeckers en Claire Dullens
- FINANCIËN Jos Spauwen en Joyce Paquay
- REDACTIE Philip Leussink (vormgeving) en Jacinta Wetzter
- BASISONTWERP Dorine Verharen bNO

Stichting Musica Sacra Maastricht
Vrijthof 47, 6211 LE Maastricht
info@musicasacramaastricht.nl • www.musicasacramaastricht.nl

- MET DANK AAN Fonds Podiumkunsten, Provincie Limburg, Gemeente Maastricht, Theater aan het Vrijthof, KRO Radio4, Prins Bernhard Cultuurfonds, VSBfonds, Fonds voor Cultuurparticipatie, Stichting Elisabeth Strouven, Maastricht VIA 2018, RKK, Stichting Kanunnik Salden Nieuwenhof, de Vrienden van Musica Sacra Maastricht, Limburgs Festival Platform, Zuiderlicht, RTV Maastricht, VVV Maastricht en Cultuurzomer, L1 Radio en Televisie en Dagblad De Limburger (Media Groep Limburg) voor de financiële en promotionele ondersteuning.
- SAMENWERKINGSPARTNERS Lumière Cinema Maastricht, Selexyz Dominicanen, Conservatorium Maastricht, Academie Beeldende Kunsten Maastricht, Toneelacademie Maastricht, Tout Maastricht, Maastricht VIA 2018, Opera Zuid, Limburgs Symfonie Orkest, Intro in situ, Bonenfantenmuseum, Studium Chorale, RKK, Dr. Fons Kurris, Ds. Joen Drost, Dom Adrianus Lenglet, RTV Maastricht, alle deelnemende muzikanten (Participatieproject 'In C') en locaties.

STEUN HET FESTIVAL

Voor een bijdrage vanaf € 30 geniet u als Vriend van Musica Sacra Maastricht vele voordelen. Zie www.musicasacramaastricht.nl voor meer informatie en aanmelding.

